INFLUENŢA FEMEILOR DIN VIAŢA LUI CAMIL PETRESCU ASUPRA PERSONAJELOR SALE FEMININE

Andreea DINU
Doctorand, Universitatea din Craiova
deea5984@yahoo.com

Abstract:

My paper seeks to present the way in which Camil Petrescu's female characters were influenced by the real women from his life. As a novelist, he published mainly between the Two World Wars. The novels penned in this period focused chiefly on life *per se* and on its phenomenology. A fundamental feature of the novel of this time is the distribution of the attention paid to the phenomenon of life. Camil Petrescu is the kind of author for whom life represents a permanent reason for reflection; his work experience was filtered by a conscience fascinated by absolute values. My research is based on: I. Sârbu's *Camil Petrescu*, old newspapers articles, family members' testimonies. It aims to identify the link between the real persons in his life and the characters he created, especially his female characters. The real women that I will analyze are his two mothers, the biological and the adoptive one, and his lovers. From my point of view, the relation or, better said, the fact that he did not have a relation with his biological mother transformed Camil Petrescu into an adult male that considered females only an accessory for men.

Key Words: Camil Petrescu, characters, fiction, reality, women.

„Principala notă a spiritului lui Camil Petrescu e mobilitatea, goana continuă după certitudini în ordinea cunoaşterii, respingerea oricărei forme de inerţie intelectuală în favoarea investigării neîntrerupte a fenomenului existenţial" (Sîrbu 1973). „Febrilitatea autorului, transmisă eroului, îşi are punctul de plecare în însăşi efervescenţa vieţii, căreia el vrea să-i rămână credincios, captând-o în impulsurile ei autentice, originare" (Idem). Vladimir Streinu afirma despre Camil Petrescu că „exprimă viaţa sub forma ei cea mai directă" (Streinu 1963). Pornind de la această afirmaţie, voi căuta sursa de inspiraţie a personajelor feminine.

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

> Oricâte obiecţii s-ar aduce că femeia e văzută cu aversiune, ca o fiinţă josnică, lacomă de plăceri, incapabilă de reflecţii şi de sacrificiu, labilă şi trădătoare, cu greu s-ar putea nega capacitatea autorului de a scruta profunzimile sufletului omenesc, misterul sentimentelor, imprevizibilitatea faptelor, neputinţa controlării şi reprimării pornirilor (Piru 1994).

Câţiva scriitori şi publicişti s-au grăbit să-l interpeleze pe Camil Petrescu despre sursele de inspiraţie ale operei sale. Răspunsul său este edificator:

> Aproape toate gesturile, dacă vrei şi cele mai multe incidente sunt culese din mediul în care am trăit şi asta duce la confuzii între cunoscuţi şi prieteni. Toate incidentele sunt aproape autentice, dar sunt altfel organizate decât au fost în realitate. Eroii mei nu sunt fotografii după natură. Structura sufletească a fiecăruia este o rezultantă a structurilor sufleteşti a mai multor persoane; nu spun că eu m-am exclus (Călin 1976).

Pentru a înţelege modul de construcţie al personajului feminin creat de Camil Petrescu mi-am propus să analizez influenţa avută de femeile din viaţa sa asupra femeilor din opera sa.

Pe 9 aprilie 1894, la Spitalul „Filantropia" din Bucureşti a fost adus pe lume Camil Petrescu. Mama sa, Ana Petrescu, născută Cheler (Keller, ortografiază scriitorul) rămăsese văduvă cu puţin timp înaintea fericitului eveniment, la numai 23 de ani. Tânăra, care se presupunea a fi fost croitoreasă sau modistă, mamă a încă unui fiu, bolnav, se vede nevoită să îl încredinţeze pe nou-născutul ce primise numele tatălui, Camil, unei alte familii, Popescu. Din câteva pagini autobiografice, scrise de mâna lui Camil Petrescu şi publicate de Al. Rosetti şi Liviu Călin în „Luceafărul" din 1967 se desprinde o anumită răceală cu privire la părinţii adoptivi. Aceştia i-au ascuns mult timp faptul că fusese adoptat de teamă să nu-l îndepărteze şi mai mult. Astfel, copilul Camil este privat de la bun început de dragostea mamei naturale şi, după cum chiar el mărturisea, era înconjurat de răceala familiei adoptive (Sîrbu 1973).

De primele femei din viaţa sa, mama bilogică şi cea adoptivă, nu îşi poate aminti cu dragoste sau afecţiune, ci cu indiferenţă. În una din însemnările sale se poate simţi dezamăgirea cu privire la abandonul mamei naturale care, după moartea celuilalt fiu, la foarte scurt timp după darea spre adopție a lui Camil, ar fi putut să încerce să îşi recapete fiul abandonat.

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

> Ana Petrescu a dispărut cu totul. Nici măcar reputaţia mea literară (dacă ea ar fi trăit până în 1922) nu a făcut-o să dea niciun semn de viaţă. E posibil să fi murit în acel an. Nici alte rude de asemeni de niciun soi (Rosetti şi Călin 1967).

Despre copilul Camil Petrescu nu apar alte însemnări până în 1907. Poezia *Mărturisire* a liceanului surprinde esenţa orfanului apăsat de o crudă soartă şi care află în poezie un refugiu din faţa unor dureri premature.

„Da ! Cânt în loc să plâng,
Căci am mândria
Să nu fiu plâns de nimenea, nicicând;
...Supremă mângâiere – Poezia!

Cu vraja ei ce-alină şi-nsenină,
Ea singură îmi dă, în vis şi-n gând
Elan, nădejde, spaţiu şi lumină!..." (Ionescu 1968)

În articolul *Camil Petrescu fiul: între tata şi raftul din bibliotecă* din iunie 2012 se precizează că „relațiile cu familia adoptivă le-a întrerupt definitiv în primul an de școală la «Sf. Sava», când a intrat la internat. A avut de mic sentimentul unei alienări, fiind foarte dur pentru un copil să nu știe cine este, de unde se trage".

Poate tocmai acest început nefericit l-a făcut pe Camil Petrescu să își creeze personajele dupa următorul tipar: „bărbatul reprezintă o conștiință intransigentă, un fel de absolut moral aplicat mai ales în iubire, iar femeia e un animal cochet, inferior sufletește, ispită a simțurilor și primejdie a echilibrului interior" (Constantinescu 1930).

Al doilea capitol al *Ulimei nopţi de dragoste* este deschis de cuvintele: „Eram însurat de doi ani şi jumătate cu o colegă de la Universitate şi bănuiam că mă înşală" (Petrescu 2006). Sursa de inspirație a triunghiului amoros se găsește în copilăria lui Camil Petrescu. El bănuia existența unei drame exstenţiale care ar putea explica de ce mama sa naturală nu a mai apărut în viaţa sa. Acesta pomenește despre un „celălalt", locotenentul Constantin Gheorghiu, din artilerie, căruia a încercat să-i descopere identitatea, dar fără să fi obţinut un rezultat sigur (Sîrbu 1973). Dacă în viaţa reală Gheorghiu este celălalt, în roman, Gheorghidiu este cel înşelat, iar prototipul femeii adultere se găseşte în Ana Keller. Ea îl privează pe copilul Camil de dragostea şi afecțiunea maternă, iar Ela îl privează pe Gheoghidiu de dragostea înaltă, ferită de contingenţe în care ar fi vrut să se izoleze împreună. Asemănarea dintre cele două nume este foarte mare, existând posibilitatea inspiraţiei de la

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

persoana reală. Camil Petrescu mărturisea că există mai multe personaje pe care le-a numit după persoane reale, schimbând uneori numai o literă.[1]

Şi totuşi, Ela are ceva în comun cu Petrescu. Ea este o fată de condiţie modestă, orfană, crescută de o mătuşă, obişnuită cu tot felul de privaţiuni şi greutăţi. Ajunge studentă, este inteligentă, este frumoasă. El, orfan de asemenea, a fost crescut de o doică din familia subcomisarului de poliţie Tudor Popescu, din mahalaua Moşilor. A avut rezultate extrordinare la învăţătură, a urmat cursurile Facultăţii de Filozofie şi Litere de la Universitatea Bucureşti. Şi-a luat cu brio licenţa şi doctoratul în filosofie cu o teză despre fenomenologie în opera lui Husserl. Deşi în creearea ei se inspiră din cel mai dureros aspect al vieţii sale şi am putea gândi că o va înzestra cu numeroase calităţi pozitive, până la finalul romanului „o transformă cu misoginism nevrotic după tiparul preferat: o sursă obsesivă de exasperare, neîncredere, suplicii, atracție distructivă" (Craia 1999).

O altă femeie ce a influenţat opera lui Camil Petrescu a fost actriţa Leny Caler. În 1922, Petrescu predă cursul de artă dramatică al lui Al. Mihalescu. Acolo o întâlneşte pe Leny Caler, răsfăţata cronicarilor teatrali, ce devine, pentru un timp, şi răsfăţata lui, până în 1924. Relaţia lor, una cu multe turbulenţe, l-a inspirat pentru *Ultima noapte de dragoste* si pentru *Patul lui Procust*.

În *Ultima noapte de dragoste*, Leny se relevă într-un mod care nu o avantajează, având o bună cantitate de trăsături transmisă Elei. Criticul Florica Ichim afirmă că există un microjurnal, de două-trei pagini, în care Petrescu face însemnări cu privire la relaţia cu Leny. Una dintre aceste însemnări, plină de suferinţă, se referă la faptul că, într-o zi o vede în trăsură cu Scarlat Froda, care i-a devenit soţ, aşadar, gelozia era îndreptăţită. Zbuciumul acelor pagini din microjurnalul lui Petrescu poate fi regăsit în pasajele ce descriu călătoria cu automobilul la Odobeşti din *Ultima noapte de dragoste*. „Anişoara, care avea mania excursiilor «în bandă» a căror promiscuitate mie îmi făcea silă, a hotărât, ca de Sfântul Constantin și Elena să plecăm cu toții pentru trei zile la Odobești, cu trei mașini" (Petrescu 2006). Ștefan este surprins de eforturile pe care soţia lui le-a făcut pentru a-l avea în maşina pe domnul G., „dansatorul abia cunoscut cu două săptămâni în urmă",

[1] În Al. Robot, *Faţă în faţă cu eroul meu – Anchetă printre scriitori*, Rampa, XV, nr. 4484, 24 decembrie, 1932, pag. 6, Camil Petrescu mărturisea că există în *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, un căpitan căruia el i-a schimbat numele doar cu o singură consoană. Acelaşi este cazul Mariei Mănciulea, care apare ca personaj cu numele uşor schimbat în capitolul *Întâmplări pe apa Oltului*. Vorbind despre existenţa reală a personajelor din roman, Camil Petrescu subliniază că acestea au fost modificate dupa legea sa interioară. Această afirmaţie a autorului apare în *Ce e real în opera Dv. Literară? – Anchetă printre scriitori* în *Rampa*, XVI, nr. 3886, 2 ianuarie 1931, pag. 4.

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

chiar dacă pentru asta trebuise să deranjeze „de două ori pe toată lumea" (Idem). Compania insistentă a domnului G., avocat obscur, dar bărbat monden, plimbările cu maşina, aşezarea Elei la masă lângă el, gesturile familiare, sunt tot atâtea prilejuri de observaţie atentă şi frământare interioară care provoacă eroului o chinuitoare suferință:

> În cele trei zile, cât am stat la Odobeşti, am fost ca şi bolnav, cu toate că păream uneori de o veselie excesivă. Îmi descopeream nevasta cu o uimire dureroasă. [...] Niciodată nu m-am simţit mai descheiat de mine însumi, mai nenorocit. Am crezut atâta vreme că eu sunt singurul motiv de durere sau de bucurie pentru femeia mea, iar azi descoperam că ochii ei sunt gata să plângă pentru altul, că suferea şi ea, plăpânda, ceea ce eu înduram ros în adânc, de două zile [...] Mă chinuiam lăuntric ca să par vesel [...] Şi eu mă simţeam imbecil şi ridicul, fără simţul realităţii, şi naiv ca un predestinat „coarnelor" (Petrescu 2006: 64-68).

Leny Caler şi ale ei aventuri de notorietate în epocă sunt sursele de inspiraţie ale lui Camil Petrescu pentru Emilia Răchitaru în *Patul lui Procust*. Asemănarea dintre alintul Emiliei, Emy, şi numele actriţei, Leny, pune între persoană şi personaj semnul de egalitate. Într-o discuţie avută cu Mihail Sebastian în 1936 şi citată de acesta în al său *Jurnal*, Petrescu făcea următoarea afirmţie privitoare la interlocutorul său şi suferinţa sa în dragoste cauzată de Leny Caler: „Şi d-ta eşti un Ladima!". Afirmaţia este făcută mult după încheierea relaţiei dintre Camil Petrescu și Leny și după publicarea *Patului lui Procust*, dar surprinde portretul persoanei și al personajului: actriţa de mâna a doua se vinde oricui, dispreţuind dragostea adevărată pe care i-o poartă singurul bărbat ce o iubeşte dezinteresat.

> Bărbatul reprezintă o conştiinţă intransigentă, un fel absolut moral aplicat mai ales în iubire, femeia, un animal cochet, inferior sufleteşte, ispită a simţurilor şi primejdie a echilibrului interior. El îşi angajează într-o experienţă erotică întreaga personalitate, în timp ce ea se oferă ca să-şi retragă elanul capricios al unei permanente funcţii vegetative (Constantinescu 1989).
>
> Toată aparatura sufletească a Emiliei nu e decât o anexă a instinctelor care cer o satisfacţie. Ea practică o anume stupiditate cu aplomb, neruşinarea ei nu cunoaşte frâne. Emilia îşi îndeplineşte, singură şi netulburată, oficiul ca şi cum totul ar ține de o ordine naturală, inevitabilă. Prostituţia n-are nevoie de mască, ea se afirmă ca atare sfruntând perceptele care i s-ar putea opune, e aici, aceeaşi degringoladă care-şi găseşte în ea însăşi justificarea, din ordinea mare, socială a vremii (Sîrbu 1973).

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

Deşi i-a atribuit calităţi morale îndoielnice, inspirate de frumoasa Leny Caler, portretul fizic al Emiliei nu este al ei, deoarece ea era slabă. Blonda planturoasă din *Patul lui Procust* este idealul de frumuseţe al lui Camil Petrescu, aşa cum afirma criticul literar Florica Ichim.

> Translată pe o pânză de penelul unui artist plastic, imaginea pare a fi desprinsă dintr-un tablou al lui Rubens: cercuri, linii planturoase, unduiri sinuase, molatece, curbe leneşe. O aparentă perfecţiune, de păpuşă de porţelan, voit lucrată, studiată până la ultimul detaliu; un chip sculptat cu mâna sigură, de cochetă exersată, a desenat pe fruntea Emiliei fragment de sferă sub arcade inginereşti de geometrie, sprâncenele smulse cu trudă trase de un penel sigur, iar mai jos, orbitele netede desăvârşite şi ele, ca nişte scheme de peştişori cărora li s-au retezat capetele, se adâncesc vide, incapabile să transmită vreo trăire omenească profundă, emoţionantă, în recea lor desăvârşire. Dacă primul fragment ne prezidă un tablou cu un cap de femeie, câteva pagini mai încolo portretistul îşi întregeşte lucrarea: Nu numai capul, ci toată e alcătuită din rotunjimi ca o pisică mare, plină şi bălană, dar fără grația pisicii, căci e prea gravă. De la umerii ei frumos arcuiţi în jos, e toată numai rotunjimi şi piele albă, însăşi rochia ei cafenie are, la gât, o croială, în formă de elipsă, iar schema ei de surâs, gestul lasciv, neruşinat provocator (ridică din umeri şi mi se scoală de pe genunchi întâi cu un picior şi întârziat apoi cu celălalt), însoţite de remarcile autorului–narator: dar Emilia e normală ca un scris de dictando şi observaţia seacă: Asta e Emilia, o plasează ireparabil, în suficiență şi platitudine (Bălaşa 2005).

În 1927, Cella Serghi[2] apare în viaţa lui Camil Petrescu. Povestea de dragoste dintre cei doi scriitori este una dintre cele mai iubite din literatura română. Ea, tânără, frumoasă, blondă şi mândră, el, scund, puţin surd, cu ochii albaştri. Cella Serghi marturisea: „În care anume clipă m-am îndrăgostit de el nu voi şti niciodată. Dragostea mea pentru el s-a născut, poate, din nevoia mea de a iubi". Din 1928 ea a fost căsătorită cu inginerul Alfino Seni. Cei doi bărbaţi, soţul Cellei şi Camil Petrescu devin prieteni, ajungând chiar să joace table împreună, spre disperarea Celei:

> Aş fi vrut ca acest bărbat (...) să închidă deodată cutia de table cu un zgomot care să dărâme zidurile şi să-i spună: „Aşa nu se mai poate! Vreau să fie a mea, nevasta mea!". Dacă nu e în stare de un gest definitiv, hotărât, înseamnă că nu mă iubeşte!

[2] Cella Serghi (22 octombrie 1907 – 19 septembrie 1992), scriitoare, publicistă şi traducătoare este una dintre cele mai importante figuri feminine românești ale literaturii interbelice.

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

Tânăra a visat să fie soţia lui Camil Petrescu, dar acest lucru nu s-a întâmplat. Pentru scriitor, Cella era prea inteligentă şi nu corespundea portretului de nevastă ideală pentru un om de litere care credea că: „Pentru un scriitor nimic nu-i mai periculos decât să te însori cu o femeie inteligentă”.[3] Chiar dacă relaţia de iubire dintre cei doi nu s-a împlinit niciodată, prietenia a durat. Scriitorul a continuat să fie pentru Cella Serghi un sfetnic în ceea ce priveşte tainele scrierii. La rândul ei, Cella l-a ajutat să descrie toaletele personajelor feminine din *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, fiind totodată sursa inspiraţională pentru tânăra Ela. Acest lucru reiese din memoriile Cellei Serghi[4] care prezintă un dialog între ea şi Petrescu. Atunci când ea îi solcită informații suplimentare despre personajul Ela pentru a putea să îi realizeze ţinutele potrivite, Camil îi răspunde: „Când avea optsprezece ani semăna cu dumneata. Pe urmă s-a schimbat. Să rămâi cum eşti acum!” (Serghi 2013).

Am arătat anterior că multe din numele personajelor lui Camil Petrescu sunt inspirate din viaţa reală. Este izbitoare asemanarea Cella–Ela, aşadar, nu este exclusă posibilitatea ca Cella Serghi să fi dat numele personajului principal feminin din *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*.

Puţine dintre personajele feminine create vreodată de Camil Petrescu devin mame. Pentru Petrescu, femeia-mamă ca personaj este dificil de conturat, deoarece nu a avut cu adevărat în preajma sa femei-mame. Nici una din cele două mame, cea adoptivă şi cea biologică, nu a jucat cu adevărat rolul de mamă, privându-l de afecţiunea maternă.

În *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, copilul este văzut ca o povară sau ca un mijloc de îmbogăţire al mamei, nicidecum o ființă fără apărare ce ar aduce bucurie părinţilor: „În septembrie, întorşi la Bucureşti, am avut o ceartă din cauza copilului aşteptat. N-a vrut să-l aibă şi a trebuit să stea în sanatoriu vreo două săptămâni. S-a făcut bine abia la Sfântul Dumitru” (Petrescu 2006). Aceste trei fraze ce alcătuiesc unul din multele paragrafe din roman sunt singurele care vorbesc despre apariţia unui copil în viaţa celor doi. Nu este prezentat niciun alt amănunt, spre exemplu, anunţarea veştii sau gândurile viitorilor părinţi. Aflăm doar că ***ea*** nu a vrut să îl aibă, dar, nu apare nicio împotrivire din partea lui. În timpul convalescenţei ei de după întreruperea de sarcină, el se bucură de toamna târzie şi face drumuri la o pădure ce face parte din moştenire, pe lângă Curtea-de-Argeş, aşadar, nici urmă de tristeţe sau părere de rău. Spre finalul *Nopţii de dragoste* mai apar puţine cuvinte despre faptul că un copil nu ar fi fost de dorit pentru tânăra soţie: „Negreşit trupul auriu al acestei femei nu era fără cusur. Evitând

[3] Declaraţie făcută lui Mihail Sebastian de celibatarul convins.
[4] Cella Serghi, *Pe firul de păianjen al memoriei*, Editura Polirom, 2013.

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

să aibă un copil ca să nu-şi deformeze corpul, din cauza brutalităţii tratamentului ajunsese la rezultatul opus" (Petrescu 2006: 123). Câteva pagini mai încolo, copilul este privit ca o modalite de asigurare a viitorului mamei. Ela îi expediază lui Ştefan, care era înregimentat, o scrisoare prin care îl cheamă negreşit la Câmpulung. Ştefan reuşise, cu eforturi foarte mari, să obţină o permisie. Soţia se arată îngrijorată de cele ce se întâmplau pe graniţă, dar, de fapt, pretextul vizitei era altul:

> — Ascultă, Ştef, tu ştii că dacă, Doamne fereşte, mori în război, situaţia mea e foarte nelămurită?
> ... i-am şoptit în ureche ca un secret cald:
> — Dacă n-ai vrut să ai copii...
> — Eu? Tu n-ai vrut, de ce mă acuzi pe mine?
> Am privit-o, mirat de lipsa ei de memorie, de uşurinţa cu care, adevărată femeie, trecea peste logică.
> .....
> — Atunci, ce vrei?
> — Ascultă, Ştef, trece o parte din lirele englezeşti de la Banca Generală pe numele meu" (Petrescu 2006).

Viaţa de familist, cu soţie şi copii începe pentru Camil Petrescu spre finalul carierei literare, aşadar, nu există sursă reală de inspiraţie pentru ceea ce ar putea însemna o familie funcţională sau bucuria adusă de un copil la momentul scrierii romanelor – *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* în 1930 şi *Patul lui Procust* în 1932. Abia în 1947, la 53 de ani se căsătoreşte din obligaţie cu actriţa Eugenia Marian, care rămăsese însărcinată, deci, nici măcar atunci, familia şi apariţia unui copil nu aduc împlinirea firească. Ghighi, după cum era aceasta cunoscută, nu şi-a luat niciodată numele Petrescu, considerând acest gest unul de emancipare. Primul copil, Camil Aurelian Petrescu, s-a născut în acelaşi an. Se observă cum numele bunicului, Camil Petrescu, este transmis din generaţie în generaţie nepotului. Octavian Egeniu, cel de-al doilea fiu al lui Camil Petrescu s-a născut în 1950. Au locuit toţi patru într-un apartament de bloc pe Strada Brezoianu. Erau patru camere destul de mici, care dădeau pe un hol; luxul nu-l reprezenta apartamentul în sine, ci faptul de a nu fi „la comun". În 1955, îşi cumpără prima casă cu sumele încasate după apariţia volumelor I şi II din romanul *Un om între oameni* la insistenţele soţiei sale, „el nu era un om aşezat, avea oroare să cumpere ceva, să aibă posesiuni", după cum declara fiul cel mare într-un interviu. Camil Petrescu a respectat dorinţa soţiei cu privire la cumpărarea casei, deşi divorţaseră în 1953. Conform spuselor unui apropiat, pentru el, soţia era un personaj infernal, iar căsnicia nu era un menaj, era o catastrofă,

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

un chin îngrozitor. Au continuat să locuiască împreună doar de dragul celor doi copii.

Deşi îi iubea foarte mult, Camil Petrescu nu a putut fi un tată adevărat pentru copiii lui, pentru că nici el nu a simţit dragostea paternă. Într-un articol apărut în 2012, fiul cel mare, Camil Aurelian Petrescu povestea despre cei 10 ani pe care i-a petrecut alături de tatăl său. Acesta declară că tatăl era un om extrem de riguros şi nu îşi aminteşte de jocuri, îmbrăţişări sau sărutări. Pentru că stătea mai mult retras, copiii nu prea aveau acces la el, tot timpul umblau în vârful picioarelor pentru a nu-l deranja. În relaţiile cu copiii era strict, încerca să îi transforme pe ei în ceea ce destinul nu l-a ajutat pe el, ocupându-se de viitoarea lor pregătire intelectuală. Şi-a învăţat copiii să citească foarte devreme, pe fiul cel mare la 2 ani şi jumătate, iar pe cel mic înainte să renunţe la suzetă. Pentru că iubea matematica şi şahul le-a insuflat şi copiilor această pasiune. Atunci când copiii se manifestau zgomotos pe stradă, cereau diverse lucruri sau făceau năzbâtii, erau disciplinaţi printr-o metodă ce implica durere şi violenţă: „nu ne dădea palme, dar ne strângea de lobul urechii până aproape ne dădea sângele", mărturisea fiul cel mare.

Deşi s-a căsătorit abia spre finalul vieţii, din obligaţie, criticul Florica Ichim susţine că singura femeie pe care Camil Petrescu ar fi dorit-o de soţie este Cecilia Constantinescu.[5] Legătura dintre cei doi este ulterioară scrierii romanelor *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* şi *Patul lui Procust*, aşadar, povestea lor de dragoste nu a putut influenţa cele două opere. Din păcate, aceasta a murit foarte tânără, la numai 29 de ani, în 1939, de tuberculoză. Citind, de pildă, concisul „rezumat" al zilei de 9 noiembrie 1939 din *Jurnalul* lui Petrescu: „A murit Cecilia Constantinescu la 8 fără un sfert dimineaţa", cititorul neavizat nu-şi poate închipui că este una dintre femeile de care scriitorul a fost îndrăgostit. Un singur vis, povestit de Camil Petrescu după moartea fetei arată că ea însemna mult pentru el. În scrisoarea de condoleanţe adresată părinţilor logodnicei sale, pe un ton sobru, Camil Petrescu scrie: „Vreau să vă spun că pentru mine însumi e o mare şi dureroasă pierdere moartea Ceciliei. Ea spulberă nădejdi nutrite îndelungă vreme şi mă lipseşte de tovarăşa pe care mi-o doream...".

[5] Cecilia Constantinescu (1909–1939), sora scriitorului Ovidiu Constantinescu, vechi prieten de-al lui Camil. Se cunoșteau de 5 ani în 1939, când, întors de la studii, Petrescu dorește să se își întemeieze o familie alături de ea. Faptul că era bolnavă de tuberculoză nu a constituit un obstacol pentru dragostea lor reciprocă. Cecilia era o femeie de 30 de ani, cu 15 ani mai tânără decât Camil, cu o gândire matură, inteligentă, echilibrată, știind să reacționeze cu umor și răbdare, o femeie liniștitoare, fină și distinsă, iar dacă ar fi întâlnit-o mai devreme, ar fi putut fi un model al doamnei T.

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

Concluzii

> Nicio operă literară nu conţine în sine fiinţe omeneşti sau persoane, iar specificarea fiinţei omeneşti figurate sau reprezentate nu face decât să ne împingă către lunga şi obositoarea chestiune a reprezentării (Popovici 1997).

> Scriitorii obsedaţi maladiv de feminitate, neralizaţi social sau erotic, se torturează cu obsesii. Proprietari contrariaţi, ar dori stăpânire deplină (curios tocmai scriitori altfel intelectualişti) şi adoră femeia detestând-o cu pasiune (Craia 1999).

Analizând o parte din femeile prezente în viaţa lui Camil Petrescu, am identificat numeroase aspecte ce au influenţat creearea personajelor feminine Ela și Emilia.

Emilia, amorfă, vulgară, de o caligrafie lipsită de orice artă, actriţă întâmplătoare şi patetică, este conştientă că reprezintă o marfă şi se comercializează meschin, calculând josnic tot ceea ce poate oferi. Trasăturile ei fizice o transformă în idealul feminin al lui Camil Petrescu, în timp ce numele şi moralitatea ei îndoielnică sunt inspirate de actriţa Leny Caler, ce a avut o legătură tumultoasă cu Petrescu în 1924.

În conturarea Elei, Petrescu este inflenţat de mai multe femei şi întâmplări din viaţa sa. Numele şi portretul din tinereţe sunt date de Cella Serghi, scriitoare ce l-a iubit foarte mult pe Camil, dar care niciodată nu a devenit soţia lui. Orfana Ela este inspirată chiar de povestea vieţii lui Petrescu, care devine orfan de tată înainte de a se naşte, este abandonat de mama naturală şi este crescut de doica familiei adoptive, privat de dragoste maternă. În opinia mea, acest fapt stă la baza conceperii oricărui personaj feminin, deoarece Petrescu nu a putut trece peste abandon şi şi-a exteriorizat frustrarea răzbunându-se pe aproape toate personajele feminine create, punându-le în lumină nefavorabilă. Adultera Ela este chiar mama naturală, despre care autorul bănuieşte că ar fi avut o relaţie amoroasă extraconjugală în timpul căsătoriei cu tatăl său, relaţie ce a făcut-o să nu mai apară niciodată în viaţa fiului ei şi, implicit, să nu încerce să îl recupereze. Leny Caler a insuflat însuşiri de nedorit şi Elei, iar zbuciumul relaţiei dintre cei doi a fost transpus în relaţia Ela–Ştefan.

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)

Bibliografie

Bălaşa, Ariana. 2005. *Camil Petrescu şi paradoxurile actului creator.* Craiova: „Scrisul Românesc".
Călin, Liviu. 1976. *Camil Petrescu în oglinzi paralele*. Bucureşti: Scânteia.
Constantinescu, Pompiliu. 1989. *Figuri literare*. Bucureşti: Minerva.
Craia, Sultana. 1999. *Îngeri, demoni şi muieri*. Bucureşti: Univers enciclopedic.
Ionescu, Constant. 1968. *Camil Petrescu. Amintiri şi comentarii.* Bucureşti: EPL.
Petrescu, Camil. 1988. *Patul lui Procust*. Iaşi: Junimea.
Petrescu, Camil. 2006. *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*. Bucureşti: Gramar.
Piru, Alexandru. 1994. *Istoria literaturii române*. Bucureşti: Grai şi suflet – cultura națională.
Popovici, Vasile. 1997. *Lumea personajului*. Cluj: Echinox.
Sârbu, I. 1973. *Camil Petrescu.* Iaşi: Junimea.
Serghi, Cella. 2013. *Pe firul de păianjen al memoriei*. Iași: Polirom.

BDD-V3079 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:06:57 UTC)